

безпеки повинна сприяти розвитку нових видів виробництв, що поєднують високу ефективність з низькою собівартістю.

Список використаних джерел:

1. Кулаєць М. Інноваційне забезпечення продовольчої безпеки в Україні і світі / М. Кулаєць, М. Бабієнко, П. Лайко та ін. // Агроінком. – 2011. – №1-3. – С. 23-28.
2. Манзій І.Б. Продовольча безпека: структура, принципи, реальність загроз / І.Б. Манзій // Вісник Сумського нац. аграрного ун-ту., 2008. – Вип. 8/1 (31). – С. 27-31.
3. Проект Закону України «Про продовольчу безпеку України» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zwebn/webproc417pf3511=40276>.
4. Щербина С. В. Державна політика забезпечення продовольчої безпеки України / С. В. Щербина // Вісник НАДУ. – 2014. – №2. – С.49-55.

References:

1. Kulaiets', M. M. "Innovative food security in Ukraine and in the world". *Agroinkom* 1-3 (2011): 23-28. Print.
2. Manzij, I.B. "Food security: the structure, principles, reality of threats". *Bulletin of the Sumy National Agrarian University* 8/1 (31) (2008): 27-31. Print.
3. *Draft Law of Ukraine «On Food Safety of Ukraine»*. Available to: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zwebn/webproc417pf3511=40276>. Accessed: 08 Sep. 2018.
4. Scherbyna, S. V. "State policy of ensuring food safety of Ukraine". *Visiting NAPA* 2 (2014): 49-55. Print.

DOI: 10.5281/zenodo.1491409

УДК 316.75-005.33:351:049

*Крюков О. І., д.держ.упр., проф., ННВЦ НУЦЗУ, м. Харків
Радченко О. В., д.держ.упр., проф., Заслужений працівник освіти
України, НА ДПС ім. Б. Хмельницького, м. Хмельницький*

*Kriukov O., Full Doctor of Science of the Public Administration, Professor of
Public Administration of Civil Protection Department, National University of Civil
Protection, Kharkiv*

*Radchenko O., Full Doctor of Science of the Public Administration, Professor,
Chief Research Scientist of the Scientific-Research Institute, Bohdan Khmelnytsky Na-
tional Academy of the State Border Guard Service of Ukraine*

**ІДЕОЛОГІЯ ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ
В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ВИМІРУ**

**IDEOLOGY AS FACTOR OF NATIONAL SECURITY OF STATE
IN PUBLIC-ADMINISTRATIVE DIMENSION**

У статті аналізуються чинники взаємодії ідеології та національної безпеки держави. Національна безпека держави розглядається в контексті внутрішньополітичної діяльності держави, спрямованої на досягнення і підтримання соціальної стабільності і поступального розвитку суспільства. Зроблено висновок, що ідеологічні чинники національної безпеки мають значний вплив на забезпечення національної безпеки держави.

Ключові слова: ідеологія, складові ідеології, безпека, національна безпека, основні принципи безпеки.

The paper analyzes factors of interaction between ideology and national security of the state. The national security of the state is considered in the context of the state's internal political activity, aimed at achieving and maintaining social stability and sustainable development of the society. Ideological factors influence the national security of the state.

Keywords: ideology, components of ideology, security, national security, basic security principles.

Постановка проблеми. Забезпечення національної безпеки є питанням формування державної стратегії, пов'язаної з внутрішньополітичною діяльністю держави, та спрямованої на досягнення і підтримання соціальної стабільності й поступального розвитку суспільства. Проблема безпеки держави завжди була актуальною, та часто виступала першочерговим завданням будь-якого суспільства й органів державного управління на всіх етапах становлення і розвитку.

Становлення національної самосвідомості кардинально вплинуло на державний устрій, а відповідно на ставлення влади до «безпеки». Національна безпека передбачає не тільки безпеку державних органів, але перш за все – реальну безпеку і гарантію прав окремих громадян, громадських і політичних організацій, етнічних і інших меншин тощо.

Саме тому категорія "національна безпека" є засадничою в становленні та функціонуванні будь-якої держави. Ще однією з таких провідних ціннісних конструктивів держави є ідеологія. Адже будь-яка ціннісна система людини завжди спрямована на реалізацію нею різноспрямованих власних потреб, що трансформуються в персональні, групові та суспільні інтереси. В свою чергу, ці потреби та інтереси, породжені матеріальними та духовними умовами людського буття, формують відповідну ціннісну систему та інституціоналізуються у вигляді ідеології. Соціальна сила ідеологічної системи суспільства настільки велика, що будь-яка людина, що намагатиметься жити всупереч усталеній ціннісній системі держави, буде або відторгнута суспільством (позбавлена громадянства, вислана з держави, посаджена до в'язниці), або сама перетвориться на маргінала, нездатного до більш-менш значної соціальної ролі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями ролі ідеології в забезпеченні безпеки та становленні держави в різні часи займалися видатні філософи, такі як Платон, Н. Мак'явеллі, Д. де Трассі, Ф. Бекон, Т. Гоббс, Ш. Монтеск'є, К. Маркс, Ф. Енгельс, у сучасній науці класичними вже стали

праці Л. Даймонда, Р. Даля, Р. Інглехарта, Р. Д. Патнема, К. Пейтман, А. Пшеворського, С. Хантінгтона, Д. Хелда. Серед сучасних вітчизняних науковців можна виділити таких вчених, В. Лісовий., О. Корнієвський, І.Владленова, Н. Жабінець, О. Категоренко, В. Климончук, І. Кресіна. Питання національної безпеки, різні аспекти її забезпечення порушені в працях А. Возженікова, А. Васильєва, В. Сальникова, С. Степашина, В. Мамонової, Т. Шуберта, А. Фоміна, А. Теракопова, але на наш погляд, питанням взаємозв'язку ідеологічних чинників та національної безпеки держави приділялось недостатньо уваги.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає в аналізі та ролі ідеологічних чинників в становленні сучасних держав та їх впливу на формування національної безпеки держави, в контексті їх взаємодії

Виклад основного матеріалу. На наш погляд, державна безпека – це внутрішній стан і міжнародне становище держави, яке забезпечує захищеність його національних інтересів, існуючого політичного ладу і територіальної цілісності, а також відводить реальну загрозу внутрішньої дестабілізації або агресії з боку інших держав. У цілому національна безпека кожної країни включає в себе безпеку політичну, економічну, військову, екологічну, інформаційну тощо.

Категорія «безпека» має тривалу історію свого розвитку. Так, ще Цицерон стверджував, що «перш за все кожному виду живих істот природа дарувала прагнення захищатися, захищати своє життя ... уникати всього того, що здається шкідливим, і купувати і добувати собі все необхідне для життя» [12, с. 131]. Видатний філософ Б. Спіноза пов'язував безпеку з безпосереднім функціонуванням органів управління: «Для безпеки держави неважливо, якими мотивами керуються люди, належним чином керуючи справами, аби ці останні управлялися належним чином. Бо свобода або твердість душі є приватна чеснота, добродієність же держави – безпека» [14, с. 150].

Широке поширення в наукових і політичних колах західноєвропейських держав поняття «безпека» набуває завдяки філософським концепціям Т. Гоббса, Д. Локка, Ж.-Ж. Руссо, Б. Спінози та інших мислителів XVII-XVIII ст., Ш. Монтеск'є, наприклад, в своїх працях вказував такі види безпеки, як «безпека особистості», «безпека громадян», «безпека приватної особи», «безпека государя, володаря, правителя». Свободу особистості він ототожнював з безпекою особистості: «свобода політична полягає в нашій безпеці або, принаймні, в нашій впевненості, що ми в безпеці» [12, с. 258, 257, 317]. В цілому можна констатувати, що «філософи XV-XVII ст., розглядаючи безпеку як виключно державну діяльність, не змогли глибоко проникнути в соціальну природу цього феномену». [10, с. 51-55]. До початку XX в. безпеку розглядали або як збереження державного суверенітету, зміцнення зовнішніх кордонів, або як придушення внутрішніх ворогів.

До кінця XX століття відбуваються зміни, що призвели до розуміння безпеки як створення умов, що не загрожують життю особистості. На даний

період розробка сучасної концепції національної безпеки вимагає комплексного підходу до вирішення проблем протидії загрозам людству. Як справедливо відзначається в матеріалах ООН «... ми не можемо забезпечити розвиток, не забезпечивши безпеку, ми не можемо забезпечити безпеку, не забезпечивши розвиток, і ми, звичайно ж, не можемо забезпечити ані те, ані інше без забезпечення прав людини. Якщо не буде досягнуто прогресу за всіма цими трьома напрямками, то ні по одному з них не можна буде досягти успіху» [4].

У сучасному розумінні «безпека» – досить емке поняття, яке застосовується до багатьох процесів. Видатний вчений С. Ожегов трактує безпеку як «стан, при якому не загрожує небезпека, є захист від небезпеки» [13, с. 47].

На наш погляд, в якості первинної, вихідної передумови при аналізі категорії безпека слід приймати поняття «небезпека», як одну з найважливіших характеристик системи, що має цільову орієнтацію. Виходячи з вищевикладеного можна ввести в науковий обіг такі категорії які розкривають зміст поняття національна безпека, такі як екологічна небезпека, катастрофа, криза, джерела небезпеки, чинники небезпеки, і нарешті власне поняття соціетальної безпеки.

Від XIX - початку XX століття, коли сформувалося нове поняття – нація, як історично сформована стійка спільність людей, що виникла на базі спільності території, економічного життя, мови і психічного складу, який проявляється в спільності культури, виникають й відповідні поняття: "національна безпека", "національні інтереси", "національна ідея". В цьому контексті важливим в процесі формування кожної держави є вплив на процес формування національних інтересів, вироблення на їх основі національних ідей, ідеологій тощо. В загальному вигляді національні інтереси – це збалансована сукупність інтересів особистостей, громад, суспільства і держави в економічній, внутрішньополітичній, соціальній, міжнародній, інформаційній, військовій, прикордонній, екологічній та інших сферах. Вони носять довгостроковий характер і визначають основні цілі, стратегічні та поточні завдання внутрішньої і зовнішньої політики держави.

Національні інтереси суспільства отримують вираз у державній ідеології. Ідеологія дозволяє обґрунтувати панування в політиці і суспільстві історично актуалізованих суб'єктів, сприяти їх перетворенню в політичну еліту. Ідеологією (грец.: *idea* – поняття, *logos* – знання) можна назвати будь-яку сукупність докладних і несуперечливих ідей, завдяки яким певна соціальна група сприймає та розуміє навколишній світ. [4, с. 261]. Ідеологія починається з віри в те, що суспільство може жити краще, аніж є насправді. Фактично, це є план удосконалення суспільно-політичного устрою. Тому основним змістом будь-якої ідеології є відповідний соціальний ідеал. Як правило, ідеологія не стільки тлумачить існуючий суспільно-політичний лад, скільки демонструє «як має бути» – синтезує реальні політичні процеси з інтересами та бажаннями соціальної спільноти, що є носієм і виразником даної ідеології. За Ентоні Даунсом ідеологія являє собою словесний образ кращого суспільства та основних шляхів його створення [19]. Відтак кожна ідеологія містить в собі елементи утопічності.

Це обумовлюється необхідністю для реалізації відповідної ідеології залучення широких народних мас, а відтак розробники та носії ідеології намагаються представити її не як бажаний ідеал для своєї обмеженої соціальної спільноти, а як ідеал, що є більш прийнятний для всього народу або більшості громадян. Отже, неминучим є розширення обіцянок та утопічних елементів, соціальний популізм, які в процесі державотворення в рамках відповідної ідеології об'єктивно призводять до розбіжності між обіцяним і дійсним, між словом і ділом. Саме тому за твердженнями Я. Баріону та Ш. Ейзенштадта ідеологія оперує, переважно, не раціональними доводами, а гаслами, бажаннями, забобонами, міфами, закликами до відчуттів, посиленнями на авторитет тощо [20, с. 529].

Ідеологія як певна система філософських, наукових, художніх, моральних, правових, політичних, економічних, соціологічних цінностей і знання про світ, соціум, людину об'єктивно притаманна суспільному життю, лежить в основі формування і розвитку держави, суспільства й особистості. Вона дає уявлення про місце і роль людини у світобудові, сенс її життя, про найкращий устрій майбутнього суспільства і т. ін. Ідеологічні знання і цінності організують, регулюють, спрямовують й інтегрують діяльність людей у духовній, політичній, економічній, соціальній і сімейно-побутовій сферах життя, об'єднують країни з однотиповою ідеологією в цивілізації, забезпечують цілісність соціосфери в цілому.

На сучасному етапі розвитку суспільства, ідеологічну роботу здійснюють різні інститути влади, що представляють певний політичний режим, систему державного управління оскільки ідеологія є маніпулятором свідомості людей, що сприяє збереженню чинного політичного режиму і політичної системи управління.

Тобто, виходячи з сказаного складовими ідеології є:

- всебічна політика, що проводиться управлінням державним апаратом у всіх сферах життєдіяльності суспільства;
- дотримання національних інтересів суспільства в цілому;
- закони, норми і правила, що регулюють суспільно-економічні відносини;
- геополітика, тобто міжнародні відносини;
- проблеми обороноздатності держави;
- культурно-духовні цінності суспільства.

Як один із найважливіших культурних комплексів ідеологія підтримує вплив того чи іншого соціального інституту, виправдовує й пояснює його діяльність. Постаючи в онтологічному аспекті одним із базових соціальних інститутів, ідеологія в умовах стабільно діючої соціальної системи виступає основою суспільної інтеграції і консенсусу, а в умовах суспільства, що трансформується, – однією із значущих детермінант напряму і характеру демократичного транзиту [1, с. 234]. Як свідчать історичні дослідження, ніколи не існувало суспільств без наявності в них певних світорозуміннь і норм поведінки, тобто ідеологій-світоглядів [9, с. 235-236]. Наприкінці ХХ сторіччя Семюель Хантінгтон, фактично ототожнив ідеологію та світогляд. Розвиваючи погляди Д. Белла

цей американський політолог зазначає, що в сучасному глобальному світі класичні ідеології, які є продуктом виключно Західної цивілізації, все більше відходять на другий план. Натомість їх місце займають цивілізаційні світогляди – ціннісні системи, притаманні найбільшим з можливих соціальних спільнот – цивілізаціям [17, с. 51].

Таким чином, спостерігається взаємозв'язок понять «національна безпека» та «ідеологія». В цьому сенсі ідеологія відображає національні інтереси, які є об'єктом національної безпеки, отже, національна безпека сприяє збереженню ідеологічних засад у державі. Оскільки ідеологія – це система котра змінюється, спрямованість якої залежить від інтересів держави і суспільства, то вибір ідеологічних пріоритетів держави є тісно взаємопов'язаним з національною безпекою держави. Відтак, маємо підстави говорити про існування особливого виду ідеології – ідеологія національної безпеки, що тримається на ціннісних засадах національних інтересів.

Виходячи з вищевикладеного можна стверджувати, що національна безпека спрямована на забезпечення суверенітету держави, забезпечення максимальної захищеності держави від зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів, створення зовнішніх і внутрішніх умов для ефективного самозабезпечення держави і його виходу на конкурентоспроможний економічний рівень нарівні з провідними країнами світу.

На наш погляд, основними принципами на яких базується сучасна ідеологія національної безпеки є наступні:

– по-перше – це територія держави. Територія є, історичною спадщиною кожного народу, головним його багатством.

– по-друге – це людський капітал – населення держави. Якими б не були великими території, вони значущі тільки тоді, коли населені, освоєні, тому рейтинг кожної держави вимірюється найбільше категорією населення, параметри чого визначаються здатністю народу генерувати світовий прогрес, економічний і науково-технічний розвиток.

– по-третє – це ресурсний потенціал держави. Природні багатства країни, корисні копалини, водні, лісові та інші багатства землі зумовлюють конкурентоздатність держави, її стійкість до світових криз

– і нарешті по-четверте – це спосіб життя народу, його самосвідомість, його цивілізація і в кінцевому рахунку все те, що є ідеологічною основою існування держави.

Кожен народ живе в межах певної цивілізації, він має свій набір духовних цінностей, що зумовлюють національну специфіку соціалізації та формування свідомості громадянина. Руйнування цієї особливості може призвести до руйнування ключових засад національної безпеки, що ставить під сумнів можливості подальшого існування держави.

Таким чином, національні інтереси відбиті в ідеології держави через політико-ідеологічні, суспільно-економічні, культурно-історичні та духовні відносини, котрі формують відповідну форму державного устрою та політично-

го режиму. Такі відносини є дуже специфічними для кожної нації, саме вони зумовлюють перебіг тих чи інших суспільно-економічних процесів, інтегруються в духовний рівень суспільних мас і формують у свідомості майбутніх поколінь прагнення до підтримки сформованого державного ладу та існуючих суспільних відносин в рамках сформованої державної ідеології.

Якщо аналізувати в загальному вигляді термін "*національна безпека*", то слід мати на увазі, що він почав широко використовуватися тільки після закінчення другої світової війни. Війна розділила головних переможців на воєнні та ідеологічні табори, кожного з великим і постійно зростаючим арсеналом зброї, що здатний спричинити широкомасштабні руйнування та навіть призвести до взаємознищення усього людства.

Безпека в цих умовах, насамперед отримала значення *воєнної безпеки*, понад те, захист територіальної цілісності та політичної стабільності вбачався як фундаментальний і незмінний чинник у системі міжнародних відносин. Зовнішня і воєнна політика держав-членів НАТО і союзників по Варшавському договору по відношенню один до одного та до третьої сторони відображала біполярну атмосферу на міжнародній арені, на якій два альянси проводили ідеологічні, політичні й економічні баталії. Результатом було посилення мілітаризації зовнішньої політики, де обидві сторони нарощували свою військову присутність у всьому світі. Таким чином, за весь післявоєнний період ідеологія національної безпеки зводилася до [10]:

- захисту своїх територій від зовнішніх посягань;
- оборони від інформаційного впливу ідеологічних противників;
- розширення союзів і структур іноземної допомоги, яка ґрунтувалася на балансі Схід - Захід;
- використання зброї, військових з'єднань, глобальної воєнної присутності та таємних операцій як інструменту зовнішньої політики;
- дипломатичних зусиль по обмеженню гонки озброєнь.

Трансформація парадигми безпеки відбувалася за такими основними напрямками.

По-перше, поняття безпеки в останні роки набуло більш широкого і холістичного значення. Раніше аналітики з питань безпеки обмежувалися відносно вузьким колом проблем, особливо військово-силовим балансом між різними державами та блоками, а також здатністю цих утворень захистити свій суверенітет. Невійськові джерела нестабільності в економічній, соціальній, гуманітарній та екологічній сферах залишалися поза основним фокусом уваги, проте в останні десятиріччя саме вони набули характеру планетарної загрози миру і безпеці. Гуманітарні та етичні питання, які раніше відігравали досить обмежену роль у світовій дискусії про безпеку, зараз займають у ній центральне місце. Поняття безпеки за останні роки розширилося і набуло більш гуманістичного, спрямованого на інтереси людини, характеру. Нова ідеологія безпеки людини має два основних аспекти: захист від хронічних загроз – таких, як голод, епідемії та репресії, та захист від раптових і згубних катаклізмів, що

порушують повсякденне життя.

По-друге, в останні роки зростає визнання нерозривного зв'язку між безпекою держави та добробутом її громадян. З одного боку, стає зрозумілим, що могутні з військово-стратегічної точки зору держави не обов'язково є міцними та стабільними.

По-третє, сучасна еволюція поняття безпеки виражається в посиленні акценту на міжнародному співробітництві, на відміну від більш традиційної опори на суперництво та конфлікти. Вже визнано, що основні фактори, які загрожують міжнародній, державній та особистій безпеці, за своїм походженням є транснаціональними і не можуть бути ефективно ліквідовані за допомогою односторонніх дій.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що національна ідеологія, як самобутність народу, є невід'ємною частиною національної безпеки, що забезпечує її міцність і розвиток. Ідеологія – це система політичних, правових, моральних, релігійних, естетичних і філософських поглядів і ідей, в яких концентруються відносини власності, ставлення людей до дійсності і один до одного, соціальні проблеми і конфлікти, містяться цілі соціальної діяльності, спрямованої на закріплення або зміну суспільних відносин. Тобто ідеологія є проявом самобутності народу, надаючи активний вплив на суспільство, прискорюючи або гальмуючи його розвиток.

Сучасна ідеологія безпеки тісно пов'язана з управлінням суспільством, з проблемами загроз демографічного, кліматичного, техногенного тощо характеру і, відповідно, з подальшою долею практично всіх людей планети. В цих умовах все більшої вагомості в державній ідеології та у практичному публічному врядуванні набуває проблематика забезпечення національної безпеки, що вимагає розробки нової актуальною концепції для постіндустріального суспільства. Для України це означає гостру необхідність насправді довести своє право і свою здатність до дійсно демократичного самоврядування, свою спроможність стати частиною європейської спільноти та Європейської співдружності [14, с. 140].

Список використаних джерел:

1. Безпека національна. *Філософський енциклопедичний словник*. [В. І. Шинкарук (голова редколегії)]. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
2. Белл Д. Конец идеологии. [перевод с англ. под ред. В.Л. Иноземцева]. М. : Academia, 2001. 192 с.
3. Владленова І. Концептуальне оформлення поняття "ідеологія": філософські підходи. *Вісник НЮаУ ім. Ярослава Мудрого*. 2014. №2. С. 50-57.
4. Гузенко Т. О., Радченко О. В. Створення системи патріотичного виховання – домінанта інформаційного простору України в умовах російської агресії на Донбасі. *Інформаційний простір. Українські реалії: досвід трансформацій: Збірка наукових статей до V міжнар. наук.-практич. конфер. (м. Хелм, Польща 28 листопада 2015 р.): україномовний варіант* [За заг. ред. Віолетти Шиманської та Євгена Романенка]. Хелм, 2016. С. 102–114.
5. Даль В.И. Толковый словарь живого великорусского языка: В 4 т. - Спб., 1863-

1866.

6. Доклад Генерального секретаря ООН «При большей свободе: к развитию, безопасности и правам человека для всех». URL: www.hri.ru/docs/?content=doc&id=306.

7. Енциклопедія державного управління : у 8 т. Т. 1 : Теорія державного управління. [наук.-ред. колегія : В. М. Князев (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) та ін.]. К., 2011. 748 с.

8. Корнієвський О. Національна безпека. *Політична енциклопедія*. К.: Парламентське видавництво, 2011. С. 489.

9. Лісовий В. Ідеологія. *Філософський енциклопедичний словник*. [В. І. Шинкарук (голова редколегії)]. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

10. Кардашова И. О Категориально-понятийный аппарат теории национальной безопасности. *Российский следователь*. 2005. № 5. С. 51-55.

11. Качинський А. Сучасні проблеми екологічної безпеки України. Київ : б.м. 1994. 48 с.

12. Монтескьє Ш. Избранные произведения. М., 1995. с. 258, 257, 317.

13. Ожегов С.И. Словарь русского языка. М., 1990. с. 47.

14. Радченко О. В. Геостратегічна Україна. *Публічне урядування : збірник*. 2016. № 3 (4). С. 119 – 141.

15. Радченко О. В. Європейські цінності та Україна: фантом чи фатум? *Проблеми державного будівництва в Україні*. 2016. № 24. Т. 1. С. 31–35.

16. Спиноза Б. Богословско-политический трактат // *Антология мировой политической мысли*. М., 1997. Т. 1. с. 350.

17. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. М.: Изд-во АСТ, 2003. 605 с.

18. Цицерон М.Т. О старости. О дружбе. Об обязанностях. М., 1999. С. 131.

19. Downs Anthony. *An Economic Theory of Democracy*, Harper & Row, 1957.

20. Eisenstadt S. *Tradition, Change and Modernity*. N.Y. Wiley. 1973. 446 p.

References:

1. Shinkaruk, V.I. *Bzpeka national`na. Filosofskyy encyklopedychnyj slovník. [National security. Philosophical Encyclopedic Dictionary]*. Kyiv : Abris, 2002. Print.

2. Bell, D. *Konets ideologii [end of ideology]*. Moscow : Academia, 2001. Print.

3. Vladlenova, I. "Conceptual design of the concept of "ideology": philosophical approaches". *Visnyk NYuaU im. Yaroslava Mudrogo 2* (2014): 50-57. Print.

4. Guzenko, T.O. and Radchenko, O.V. "Creating a system of patriotic education is a dominant of the information space of Ukraine in the conditions of Russian aggression in the Donbass". *Informatcijnyj prostir. Ukrainski realii* (2016): 102–114. Print.

5. Dal`, V.I. *Tolkovyj slovar` gyvogo velikoruskogo yazyka [A glossary of the living Great Russian language]*. Saint Petersburg, 1863-1866. Print.

6. *Report of the UN Secretary-General "In larger freedom: towards development, security and human rights for all"*. Web. 09 Oct. 2018. <www.hri.ru/docs/?content=doc&id=306>.

7. Knyazev, V.M. *Enciklopedija dergavnogo upravlinnja [Encyclopedia of Public Administration]*. Kyiv, 2011. Print.

8. Kornievskij, O. *Natsionalna bezpka. Politychna entsiklopedija. [National security. Political Encyclopedia]*. Kyiv: Parlamentske vydavnitstvo, 2011. Print.

9. Lisovyj, V. *Ideologija. Filosofskyy entsiklopedychnyj slovník. [Ideology. Philosophi-*

cal *Encyclopedic Dictionary*]. Kyiv : Abris, 2002.

10. Kardashova, I.O. "Categorical conceptual apparatus of the theory of national security". *Rossijskij sledovatel`* 5 (2005): 51-55. Print.
11. Kachynskij, A. *Suchasni problem ekologichnoj bezpeky Ukrainy [Modern problems and ecological security of Ukraine]*. Kyiv, 1994. Print.
12. Monteske, S. *Izbrannye proizvedenija [Selected Works]*. Moscow, 1995. Print.
13. Ozhegov, S.I. *Slovar` russkogo yazyka [Russian dictionary]*. Moscow, 1990. Print.
14. Radchenko, O.V. "Geostrategic Ukraine". *Publichne uryaduvannja* 3 (4) (2016): 119 – 141. Print.
15. Radchenko, O.V. "European values and Ukraine: phantom or fatu?". *Problemy dergavnogo budivnictva v Ukraini* 24 (1) (2016): 31–35. Print.
16. Spinoza, B. "Theological-political treatise". *Antologija mirovoj politicheskoy mysli* 1 (1997): 350. Print.
17. Hantington, S. *Stolknovenie civilizacij [Clash of Civilizations]*. Moscow: Izdatelstvo ACT, 2003. Print.
18. Ciceron, M.T. *O starosti. O druzbe. Ob objazannostyah. [About old age. About friendship. About duties.]*. Moscow, 1999. Print.
19. Downs Anthony. *An Economic Theory of Democracy*, Harper & Row, 1957. Print.
20. Eisenstadt S. *Tradition, Change and Modernity*. N.Y. Wiley. 1973. Print.

DOI: 10.5281/zenodo.1491422

УДК 351.3

*Магась Г. А., к.держ.упр., НА ДПС України ім. Б. Хмельницького,
м. Хмельницький*

Mahas H. A., candidate of sciences on the public administration, chief of department of operative art of the National academy of the State border guard service of Ukraine named after B. Khmelnytskyi, Khmelnytskyi

ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ, НАУКОВИХ ПРОБЛЕМ ТА ЗАВДАНЬ ТЕОРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

FORMING OF STRUCTURE, SCIENTIFIC PROBLEMS AND TASKS OF THEORY OF EFFICIENCY OF OPERATIVE-OFFICIAL ACTIVITY OF THE STATE BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE

У статті на підставі досвіду оперативно-службової діяльності органів та підрозділів Державної прикордонної служби України (ДПСУ), аналізу науково-методичної літератури та нормативно-правової бази сформовані основи теорії